

การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจ
ขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล
AN APPLICATION OF DITTHADHAMMIKATTHA FOR DIRECT
SELLING BUSINESS IN DIGITAL SOCIETY

¹ลัดดาวลย์ ชูเกิด, ²พระครูโสภณรัตนบัณฑิต, ³พระครูวิจิตรสาธิต,
⁴เดโช แสงจันทร์และ ⁵บุญฤทธิ์ คงยศ

¹Laddawan Chookoed, ²Phrakrusoponrattabondit,

³PhrakruWijitsaturod, ⁴Decho Saengchan and ⁵Boonrat Kongyot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Jaturong.pullkerd@gmail.com

Received May 10, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล 2) เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา 3) การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า: 1) แนวคิด และทฤษฎีการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล พบว่า แนวคิด และทฤษฎีการประกอบธุรกิจขายตรงใน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

² อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

³ อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

⁴ อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

⁵ อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

สังคมยุคดิจิทัล จำเป็นต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร การรักษาคุณธรรม การคบมิตร และการรู้จักพอดี พอเพียง และพอประมาณแก่ตน 2) หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พบว่า เป็นหลักธรรมว่าด้วยประโยชน์ในปัจจุบัน ประกอบด้วย (1) อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร) (2) อารักขสัมปทา (การรักษาโภคทรัพย์ที่หามาได้) (3) กัลป์ยาณมิตตตา (การมีกัลยาณมิตร) (4) สมชีวิตา (มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม) 3) การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล พบว่า เมื่อผู้ประกอบการขายตรงนำหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์มาใช้ ทำให้การบริหารจัดการต่างๆ ของธุรกิจเกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า ธุรกิจจึงได้รับผลตอบแทนจากลูกค้าเป็นอย่างดี จนทำให้ประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์, การประกอบธุรกิจขายตรง, สังคมยุคดิจิทัล

Abstract

The study aimed 1) to study the concept and theories of direct selling business in the digital age society, 2) to explore *Ditthadhammikattha* in the Buddhist scriptures, and 3) to apply *Ditthadhammikattha* for the direct sales Business in the digital age society. This is a qualitative research focusing on documents, in-depth interview, presenting research findings in a descriptive form. The findings were as follows: 1) Regarding concept and theory on direct selling business, it was found that the concept and theory on direct selling business must depend on achieving of diligence, watchfulness, association with good people, self-sufficient and modesty. 2) With regard to *the Ditthadhammikattha* in the Buddhist scriptures, it was found that it is the principle dealing with the present welfare consisting of: (1) *Utthānasampadā*: to be endowed with energy; 2) *Arakkhasampadā*: to be endowed with watchfulness; 3) *Kalyāṇamittatā*: good company; and 4) *Samajāvitā*: balanced livelihood. 3) Regarding the application of *the Ditthadhammikattha* for the direct sales Business in the digital age society, it was found that when the business operator directly sells the principle stipulated in the benefits, the management of the business is developed and confidence to the customers.

Keywords: Application, ditthadhammikattha, direct selling business, in digital society

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันมนุษย์ไม่สามารถอยู่ลำพังเพียงคนเดียว สังคมธรรมชาติของมนุษย์จะต้องมีพุดจาปราศรัย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการพูดคุยกันโดยคนในครอบครัว มีการพูดคุยเจรจาต่อรองกันในรูปแบบของการค้าการขาย มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยรวมกันเป็นหมู่คณะพึ่งพาอาศัยกัน และอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ช่วยสร้างกันวัฒนธรรมที่ดีขึ้นเพื่อพัฒนาระบบการดำเนินชีวิตของตนเองจึงต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพราะสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และพัฒนาการการปรับตัวเพื่อให้ทันยุคทันสมัยอยู่เรื่อยไม่มีที่สิ้นสุด ในทางพระพุทธศาสนา มนุษย์ถือเป็นสัตว์อันประเสริฐ และมนุษย์ถือตัวเองว่าเป็นผู้มีใจสูงส่ง รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งสิ่งอื่นสามารถฝึกฝนได้ พัฒนาเรียนรู้ได้

ปัจจุบันนี้มนุษย์มีกิจกรรมเกิดขึ้นมากมายไม่ว่าจะมาจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเองเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันหรือ การบริการตามความต้องการของอีกฝ่าย เพื่อให้เกิดการซื้อขายการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้เรียกว่า การประกอบธุรกิจ (วิทยากร เชียงกูล, 2543:2) ในประกอบธุรกิจจะมีประเภทของธุรกิจหลากหลายแต่จะขอหยิบยกเอาบางส่วนหนึ่งเพื่อประกอบงานวิจัยในบทความนี้ คือ เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล ซึ่ง หมายถึง การทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการนำเสนอขายต่อผู้บริโภคโดยตรง เป็นการเข้าหาผู้บริโภคหรือของผู้ซื้อได้แบบตัวต่อตัวไม่เลือกสถานที่ที่สามารถทำได้หลายทาง หรือสถานที่อื่นที่มีใช้สถานที่ประกอบการค้า โดยผ่านตัวแทนขายตรงหรือผู้จำหน่ายอิสระชั้นเดียวหรือหลายชั้น การประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัลไม่จำเป็นต้องเดินทางไปขาย เพียงแค่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ก็สามารถทำงานอยู่ที่บ้านได้ หรือที่เรียกกันว่าการค้าขายทางออนไลน์นั่นเอง

ในการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล หากผู้ประกอบการมุ่งหวังแต่เพียงการทำกำไรให้ได้มากมายอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมอันดีงามของมนุษย์ การทำธุรกิจดังกล่าวก็กลับเป็นอันตรายให้กับสังคมได้เพราะปัจจุบันการซื้อขายสามารถทำกันได้ง่ายขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากันก็ทำการค้ากันได้แล้ว ในทางการค้ากับคู่ค้าหรือผู้ประกอบการควรหันมาศึกษาหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ เพราะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ธุรกิจ และยังสามารถอำนวยประโยชน์ให้กับสังคมรอบข้างให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ในทางพระพุทธศาสนาได้ปรารถนาหลักธรรมคำสั่งสอนหลายประการ แต่หลักธรรมที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ในการประกอบธุรกิจ คือ หลักทิวฐธัมมิกัตถ มีประโยชน์ปัจจุบัน อนาคต 4 ประการ คือ 1. อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น 2. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา 3. กัลยาณมิตตตา ความถึงพร้อมด้วยการมีมิตรดี 4. สมชีวิตา ความถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ดี ผู้ประกอบธุรกิจส่วนมากที่ประสบผลสำเร็จจะเป็นผู้สนใจ

หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ได้รับประโยชน์จากการนำหลักสูตรไปใช้ในชีวิตจริง ในการประกอบธุรกิจของตน มาปรับให้เข้ากับยุคสมัย

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษา “การประยุกต์ใช้หลักสูตรธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล” เพื่อนำหลักสูตรธัมมิกัตถประโยชน์มาปรับใช้ในการประกอบธุรกิจ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการประกอบธุรกิจขายตรงในยุคดิจิทัลและให้ผู้คนที่สนใจในหลักสูตรได้นำไปปฏิบัติตาม ที่สำคัญยังเป็นเผยแผ่หลักสูตรคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาหลักสูตรธัมมิกัตถประโยชน์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
3. เพื่อการประยุกต์ใช้หลักสูตรธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field study) ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสูตรธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎกและอรรถกถา โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) รวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก 45 เล่ม ทั้งภาษาไทยและภาษาบาลี คัมภีร์อรรถกถา ฎีกาและอนุฎีกาที่เกี่ยวข้อง ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) รวบรวมข้อมูลจาก บทความ ข้อเขียน วารสาร บทวิจารณ์ เอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ได้กล่าวถึง เรื่องการประยุกต์ใช้หลักสูตรธัมมิกัตถประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยศึกษาจากหนังสือผลงานของนักวิชาการด้านศาสนา และหนังสือชุดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านประชากรในการศึกษาครั้งนี้ สัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจขายตรงและประชาชนทั่วไป

4. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร จากนั้นจึงประมวลความเนื้อหา สรุปผลและนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล”สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ธุรกิจการขายตรงเราแบ่ง Direct Sale (ขายตรง) ตามลักษณะของการทำการตลาด เราจะสามารถแบ่งเป็น แบบไม่มีผู้จำหน่ายตรง และแบบมีผู้จำหน่ายตรง เมื่อพิจารณาในมุมผู้บริโภคธุรกิจขายตรงแบบมีผู้จำหน่ายตรง จะน่าสนใจกว่า เนื่องจากธุรกิจนี้เปิด โอกาสให้ผู้บริโภค มีส่วนร่วมกับค่าการตลาดของสินค้า นอกจากนี้เรายังสามารถแบ่งประเภทของ Direct Sale (ขายตรง) ได้ตามลักษณะของแผนธุรกิจ Marketing Plan (แผนการตลาด) หรือแผนการจ่ายค่าตอบแทน Compensation Plan (แผนการจ่ายผลตอบแทน) ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) ธุรกิจขายตรงแบบชั้นเดียว (Single-Level Marketing) 2) ธุรกิจขายตรงแบบหลายชั้น (Multi-Level Marketing)

การประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจแบบไหน จิตสำนึกที่ดีในการประกอบธุรกิจ ควร คำนึงถึงสังคมการนำจริยธรรมมาใช้ในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างก้าวหน้ารุ่งเรืองและยั่งยืน จริยธรรม หมายถึง มาตรฐาน คุณค่าแห่งความดีงามของการกระทำหนึ่งๆ และพฤติกรรมโดยรวมคุณค่าแห่งจริยธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ประมาณค่าไม่ได้ ในขณะที่ความพร้อมทางด้านบุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยีและอื่นๆ เป็นองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ ปัจจุบันธุรกิจสมัยใหม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีผลกำไรจากการลงทุนจำนวนมากๆจะกระทำกิจกรรมอันแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมได้โดยการจัดจำหน่ายสินค้าในราคายุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค เพื่อผลประโยชน์ของการทำงานร่วมกันทั้งสองฝ่ายในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงพุทธจริยธรรมไว้ว่า เป็นหลักธรรมที่ควรนำไปประพฤติปฏิบัติและยึดถือเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต

2. หลักธรรมทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ก็เป็นอีกชุดหนึ่งซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน และหลักธรรมนี้ยังอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้นแห่งความสำเร็จประโยชน์ในหน้าที่การทำงานอันประกอบด้วยธรรม 4 ประการ คือ (1) อุภูฐานสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยความหมั่น การขยันหมั่นเพียรในการงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยอาชีพสุจริตมีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาตรวจตราหาวิธีสามารถจัดดำเนินการได้ผลที่ดี (2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักเก็บรักษาคุ้มครองโภคทรัพย์ และผลงานของตนไม่ให้เสื่อมเสียหรือเป็นอันตรายโดยมีหลักการ คือ รู้จักสะสมทรัพย์เพื่อสร้างอนาคตให้มีฐานะมั่นคงรู้จักปกป้องอันตรายที่จะเกิด

แก่ทรัพย์ รู้จักถนอมทรัพย์สิ่งของต่าง ๆ ให้ใช้การได้นานที่สุด รู้จักเก็บรักษาป้องกันทรัพย์ที่เป็นกรรมสิทธิ์โดยชอบธรรม และถูกกฎหมาย (3) กัลยาณมิตรตตา คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักคบหาบุคคลในท้องถิ่นที่อาศัยเลือกเสวนาสำเหนียกศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้มีปัญญา มีศรัทธา ศील จาคะ ปัญญาโดยเลือกคบหามิตร คือ มิตรมีอุปการะมิตร ร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์ และมิตรแท้ที่มีความรักใคร่ด้วยใจจริง (4) สมชีวิตา คือการมีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม รู้จักกำหนดรายได้ และรายจ่ายเลี้ยงชีพแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยให้รู้จักวางแผนรายได้ให้อยู่เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ไม่สุรุ่ยสุร่ายเกินไป และไม่ฝืดเคืองจนเกินไปจนต้องกินอยู่แร้นแค้นแสนลำบากและปล่อยร่างกายให้ได้รับทุกข์เจ็บไข้ได้ป่วยหรือไม่บำรุงรักษาบิดามารดาปล่อยให้ท่านได้รับความทุกข์อย่างนี้ถือว่าเป็นคนไม่ดีอย่างยิ่งจากหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทั้ง 4 ประการนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์สุข และสำเร็จในปัจจุบันทั้งนี้เพราะผู้ที่คิดจะตั้งตัวในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งอยู่ในธรรมคำสอนเหล่านี้อย่างเคร่งครัด และหากถ้าปราศจากหลักธรรมเหล่านี้เสียแล้วแค่เพียงแต่ประกอบตัวให้มีชีวิตอยู่รอดนั้นก็ยากยิ่ง

3. การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล ในแต่ละหัวข้อหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ โดยการนำความขยัน ความเพียร ความรับผิดชอบ ความสุจริต ความเอาใจใส่ต่อสิ่งต่างๆ รู้จักดูแลรักษาทรัพย์มาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตน ด้วยความซื่อสัตย์ไม่ให้อุญเสียไปด้วยประการต่างๆ และยังต้องเลือกคบมิตรที่พึ่งพา น่าเคารพ น่ารัก มีเหตุมีผล แนะนำแต่สิ่งที่ดี มีปัญญา และยังช่วยเหลือในยามที่ลำบากได้ ที่สำคัญต้องรู้จักพอดี พอเพียง พอประมาณเหมาะสมกับตนเอง ซึ่งในทางประกอบธุรกิจเป็นการบริหารจัดการทรัพย์ที่หามา โดยการใช้จ่ายเป็นระบบระเบียบแบบแผน มองเห็นคุณ และโทษในการใช้จ่ายทรัพย์ จึงจะเป็นประโยชน์กับธุรกิจของตนเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง“การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล”ซึ่งจะได้อภิปรายผลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การประกอบธุรกิจการขายตรง คือ ธุรกิจที่เป็นองค์การเกี่ยวข้องกับสินค้า บริการ ที่ส่งต่อจากผู้ผลิตจนถึงมือผู้บริโภค คำว่า“ธุรกิจ”มีความหมายครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับการค้าอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ 1) ตัวองค์กรการค้า อุตสาหกรรมหรือบริษัท หรือที่เรียกกันว่า“องค์กรธุรกิจ” 2) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการค้า อาชีพ และอุตสาหกรรม เช่นในคำพูด“ธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสภาพตลาด”3) ส่วนของกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์ เช่น“ธุรกิจเพลง”หรือ“ธุรกิจคอมพิวเตอร์”

กระบวนการผลิตก็ต้องจัดหาคนหรือองค์กรที่จัดหาสินค้าและบริการให้กับธุรกิจเพื่อลดต้นทุนโดยจะอาศัยการทำงานร่วมกับบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งอันนำไปสู่การเพิ่มผลกำไรของกิจการได้ในที่สุด เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการนำไปใช้อุปโภคบริโภค ธุรกิจจึงรวมทั้งการผลิต การซื้อ การขาย การบริการ การขนส่ง การธนาคาร การประกันภัยและอื่นๆ ธุรกิจมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากเพราะเป็นเสมือนเครื่องมือในการดำรงชีวิตในแต่ละวันเพราะเป็นที่มาของปัจจัย 4 ที่มีความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอาบิเดบรีพันธ์ ได้วิจัยเรื่อง“การศึกษาธุรกิจเครือข่าย พัฒนาการขายตรงที่ก้าวไกล”ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจเครือข่ายเป็นการตลาดรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นช่องทางการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคที่แตกต่างจากช่องทางค้าปลีกทั่วไปโดยนำส่วนแบ่งทางการตลาดที่เป็นกำไรในช่องทางค้าปลีกผันกลับสู่ผู้บริโภค และนักธุรกิจอิสระของบริษัท ตามแผนการตลาดที่แต่ละบริษัทกำหนด ซึ่งแผนการตลาดในธุรกิจเครือข่ายแบ่งเป็น 7 แบบ คือ แผนระบบสเต็ป (Stair step) แผนระบบเบรก อะเวย์ (Break away) แผนระบบเมทริกซ์ (Metrix) แผนระบบไบนารี (Binary) แผนระบบยูนิเลเวล (Unilevel) แผนระบบแมทชิง (Matching) และแผนระบบผสมผสาน (Partyplan)

2. หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ก็เป็นอีกชุดหนึ่งซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน และหลักธรรมนี้ยังอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้นแห่งความสำเร็จประโยชน์ในหน้าที่การทำงานอันประกอบด้วยธรรม 4 ประการ คือ (1) อุฏฐานสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยความหมั่น การขยันหมั่นเพียรในการงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยอาชีพสุจริตมีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาตรวจตราหาวิธีสามารถจัดดำเนินการได้ผลที่ดี (2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักเก็บรักษาคุ้มครองโภคทรัพย์ และผลงานของตนไม่ให้เสื่อมเสียหรือเป็นอันตรายโดยมีหลักการ คือ รู้จักสะสมทรัพย์เพื่อสร้างอนาคตให้มีฐานะมั่นคงรู้จักปกป้องอันตรายที่จะเกิดแก่ทรัพย์ รู้จักถนอมทรัพย์สิ่งของต่างๆ ให้ใช้การได้นานที่สุด รู้จักเก็บรักษาป้องกันทรัพย์ที่เป็นกรรมสิทธิ์โดยชอบธรรม และถูกกฎหมาย (3) กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักคบหาบุคคลในท้องถิ่นที่อาศัยเลือกเสวนาสำเหนียกศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้มีปัญญา มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญาโดยเลือกคบหามิตร คือ มิตรมีอุปการะมิตร ร่วมทุกข์ร่วมสุข มิตรแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์ และมิตรแท้ที่มีความรักใคร่ด้วยใจจริง (4) สมชีวิตา คือการมีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม รู้จักกำหนดรายได้ และรายจ่ายเลี้ยงชีพแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยให้รู้จักวางแผนรายได้ให้อยู่เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ไม่สุรุ่ยสุร่ายเกินไป และไม่ฝืดเคืองจนเกินไปจนต้องกินอยู่แร้นแค้นแสนลำบาก และปล่อยร่างกายให้ได้รับทุกข์เจ็บไข้ได้ป่วยหรือไม่บำรุงรักษาบิดามารดาปล่อยให้ท่านได้รับความทุกข์อย่างนี้ถือว่าเป็นคนไม่ดีอย่างยิ่งจากหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทั้ง 4 ประการนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์สุข และสำเร็จในปัจจุบันทั้งนี้เพราะผู้ที่คิดจะตั้งตัวในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งอยู่ในธรรมคำสอนเหล่านี้อย่างเคร่งครัด และหากถ้าปราศจากหลักธรรมเหล่านี้เสียแล้วแค่เพียงแต่ประคอง

ตัวให้มีชีวิตอยู่รอดก็ดูเหมือนจะยาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทา ชุตินฺ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลัก ทัศนธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน” ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาหลักทัศนธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบันเป็นคุณประโยชน์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นอดีตที่ผ่านมา และในปัจจุบันก็ตาม หากสังคมมีความเข้าใจในความหมายของหลักทัศนธัมมิกัตถประโยชน์ และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันก็จะทำให้ชีวิต และสังคมไทยมีความสุข จึงเห็นควรที่จะมีการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และศึกษาแนวทางการนำหลักทัศนธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่ดีงาม และถูกต้องของบุคคลในสังคมไทยต่อไป

3. การประยุกต์ใช้หลักทัศนธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการประกอบธุรกิจขายตรงในสังคมยุคดิจิทัล

3.1 อดุลฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่น ขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นในหน้าที่การประกอบกิจการ เป็นผู้มีความขยันไม่เกียจคร้าน มีปัญญาเป็นเครื่องนำทางในการทำงานนั้นให้สามารถทำได้สำเร็จ หากเราขาดความขยันไม่เอางานเอาการ ผลที่ได้รับก็จะไม่สมหวัง การงานก็ไม่ประสบผลสำเร็จจะทำการค้าก็ไม่สามารถทำได้ เราสามารถนำเอาหลัก “อดุลฐานสัมปทา” มาเพื่อประยุกต์ใช้แก้ปัญหาคาดความเพียรได้หากนำไปปฏิบัติ จะช่วยให้คนเหล่านี้หันมาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเองไปสู่ความความขยันในหน้าที่การทำงานได้

3.2 อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ที่หามาได้ การรักษาย่อมทำให้สามารถสร้างอนาคตให้มีความมั่นคง รักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้ ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปด้วยความที่ขาดการรักษาดูแล ทรัพย์ที่หามาได้ หากเรานำมาใช้จ่ายโดยไม่ยั้งคิดสักวันวันก็ต้องหมดไป เราสามารถนำเอาหลัก “อารักขสัมปทา” มาเพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการไม่รู้จักประหยัดทรัพย์ ไม่รู้จักรักษาให้เกิดการเก็บรักษาสินของต่าง ๆ ที่หามาได้ หาได้น้อยก็เก็บแต่น้อยใช้จ่ายแต่น้อยเพื่อความมั่งมีในวันหน้า

3.3 กัลยาณมิตรตตทา คบคนดีไม่คบคนชั่ว คบคนดีเป็นมิตรคือรู้จักคบเพื่อนรู้จักหาคู่ครองที่ดีเลือกเสวนาสำเนียงศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา กล่าวคือมีเพื่อนที่ดีจะสนับสนุนให้เราหาทรัพย์รักษาทรัพย์และใช้จ่ายทรัพย์อย่างสมเหตุสมผลไม่คบ หรือเสวนากับเพื่อนที่ซุกงูไปในทางที่เสื่อมเสีย หากเรามีเพื่อนที่ไม่ดีชวนกันทำแต่สิ่งผิดกฎหมาย เช่น เมื่อเลิกงานก็ชอบชวนไปดื่มเหล้าเล่นการพนันเที่ยวกลางคืนรักการสังสรรค์รักงานเลี้ยงเป็นที่สุดเพื่อนประเภทนี้ไม่ควรร่วมงานด้วยและควรยุ่งเกี่ยวเท่าที่จำเป็นจริง ๆ เพื่อนประเภทนี้หลีกเลี่ยงได้ควรหลีกเลี่ยงคบไปสักวันหนึ่งชีวิต และอนาคตของเรา

จะดับลง ในทางพระพุทธศาสนา เราสามารถนำเอาหลัก “กัลยาณมิตตตา” มาเพื่อประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาการคบคนพาล ในการแก้ปัญหา โดยการเลือกคบเพื่อนที่ดี หรือผู้ที่คอยแนะนำ ให้คำปรึกษา ชักจูงเราไปสู่สิ่งที่ดี เป็นบุคคลที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน รวมทั้งคอยเกื้อหนุน เค้าจุนกันให้ชีวิตของเราดำเนินไปได้ด้วยดี

3.4 สมชีวิตา เป็นการรู้จักครองชีพตามสมควรแก่ฐานะ สำหรับทุกคนเราควรมี ความรู้เข้าใจเรื่องการวางแผนการเงินของตนเองอย่างรอบด้านทั้งในการหาเงินการใช้เงินการ เก็บรักษา รู้จักทำให้เพิ่มพูนมากขึ้น ใช้ค่าของเงินอย่างชาญฉลาด เพราะหากเราขาดการดูแล เก็บรักษาในทรัพย์ของเราแล้ว ความเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ก็จะเกิดขึ้นกับตัวเรา และครอบครัว เราได้ เราจึงต้องนำเอาหลัก “สมชีวิตา” มาเพื่อประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา ให้รู้จักการครอง ชีพตามสมควรแก่ฐานะไม่ให้ฟุ่มเฟือยเกินไป ช่วยให้ได้ว่าการใช้จ่ายอย่างนี้รายรับอย่างนี้ เราจักใช้จ่ายเกินรายรับหรือไม่ และรายจ่ายของเรารับแล้วก็ต้องรู้จักเก็บเพื่อให้ออกดีกับการ เป็นอยู่อย่างพอควร

ที่กล่าวมานี้จะสอดคล้องกับงานของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ในหนังสือ ธรรมญูชีวิต ได้กล่าวถึงทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ว่า เป็นหลักธรรมอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น มี 4 ประการได้แก่

1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นคือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญและรู้จริงรู้จักใช้ปัญญา สอดคล้องตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตนไม่ให้ เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

3) กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตรคือรู้จักเสวนาคบหาคนไม่คบไม่เอาอย่างผู้ ที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณผู้มีความสามารถผู้ นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน

4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดีคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสม รายได้มิให้ฝืดเคือง หรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้และบุญมี แทน แก้ว ให้ความหมายทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไว้ในหนังสือจริยศาสตร์ ตอนหนึ่งว่า ทฤษฎีธัม มิกัตถประโยชน์เป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหรือเพื่อสร้างฐานะของตนให้มี ความสุขขั้นต้น ซึ่งประกอบด้วย

รู้จักกำหนดรายได้ และรายจ่ายเลี้ยงชีพแต่พอดีมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยให้รายได้ เหนือรายจ่ายรู้จักประหยัดเก็บไว้ การจัดการ และดำเนินการให้ได้ผลความขยัน ความเพียร ความรับผิดชอบ ความสุจริต ความเอาใจใส่ต่อสิ่งต่าง ๆ รู้จักดูแลรักษาทรัพย์มาได้ด้วย น้ำพักน้ำแรงของตน ด้วยความซื่อสัตย์ไม่ให้สูญเสียไปด้วยประการต่าง ๆ และยังต้องเลือก

คมมิตรที่พึ่งพา น้าเคารพ น้ารัก มีเหตุมีผล แนะนำแต่สิ่งที่ดี มีปัญญาและยังช่วยเหลือในยามที่ลำบากได้ ที่สำคัญต้องรู้จักพอดี พอเพียง พอประมาณเหมาะสมกับตนเอง ซึ่งในทางประกอบธุรกิจเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่หามา โดยการใช้จ่ายเป็นระบบระเบียบแบบแผน มองเห็นคุณ และโทษในการใช้จ่ายทรัพยากร จึงจะเป็นประโยชน์กับธุรกิจของตนเอง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ควรมีการส่งเสริมจัดทำหลักสูตรนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ โดยการอธิบายถึงคุณของการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการประกอบธุรกิจ และโทษของการการที่ไม่นำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ เพื่อจะได้นำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต องค์ความรู้จากการวิจัย จะเป็นแนวทางส่งเสริมกับผู้ประกอบการทำธุรกิจขายตรงผ่านดิจิทัลและผู้บริโภคทางดิจิทัล ตลอดจนยังเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป ควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้ประกอบการขายตรงให้เกิดความสุขในการประกอบอาชีพไม่เดือดร้อนและยังสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างปกติสุขได้ บุคคลที่เป็นผู้บริโภคก็มีความเชื่อใจในสิ่งที่ได้บริการและบริโภคในสินค้านั้นๆ ว่ามีคุณภาพและเที่ยงธรรมไม่เอารัดเอาเปรียบทั้งผู้ขายและผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538) *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,..
- พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทา ชุตินฺ). (2554) “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 2500. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,..
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,..
- วิทยากร เชียงกุล. (2553) *ธรรมะแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บุญญปัญญา,..
- อาบิตะ บริพันธ์. (2552). “ธุรกิจเครือข่าย พัฒนาการการขายตรงที่ก้าวไกล”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวรราชชนครินทร์.